

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Datum
8 augustus 2002

Ons kenmerk
1874762/01

Blad

Aantal bijlagen

Aan : CVIN

Van : HAIVD

Betreft : De Iraakse oppositie en de Nederlandse nationale veiligheid

Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, 8 augustus 2002

Algemene inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
8 augustus 2002

Ons kenmerk
1874782/01

Blad

1. Inleiding

Het mag algemeen bekend worden verondersteld dat de regering van de Verenigde Staten van Amerika voornemens is om het bewind van de Iraakse president Saddam Hussein omver te werpen. President Bush heeft er geen misverstand over laten bestaan dat een interventie in Irak een kwestie van tijd is, zeker nu de onderhandelingen tussen de Verenigde Naties en de Iraakse regering over hervatting van de UNSCOM-wapeninspecties op niets zijn uitgelopen. De precieze plannen van de Verenigde Staten blijven vooralsnog in nevelen gehuld, maar afgaand op de thans beschikbare informatie gaat de AIVD ervanuit dat een interventie in Irak op z'n vroegst in het najaar van 2002, maar mogelijk pas begin 2003 zal plaatsvinden.

Een interventie in Irak, al dan niet op eigen gezag door de Verenigde Staten uitgevoerd, zal niet alleen tot doel hebben om het regime van Saddam Hussein omver te werpen, maar ook om een overname van de macht door een nieuw regime te bewerkstelligen. Volgens vele publicaties, geruchten en verklaringen trachten de Verenigde Staten reeds jaren om de basis te leggen voor een staatsgreep tegen Saddam Hussein door de Iraakse oppositie. Volgens diverse verklaringen van Amerikaanse functionarissen heeft dit tot op heden nog niet geresulteerd in concrete plannen of tijdpaden.

De signalen die erop wijzen dat een Amerikaans ingrijpen in Irak mogelijk op handen is, heeft de hoop en verwachtingen bij Iraakse opposanten doen toenemen. Dit heeft erin geresulteerd dat de Iraakse oppositie de afgelopen maanden sterk in beweging is. Diverse groeperingen zijn voor het voetlicht getreden, al dan niet met ambitieuze plannen om het regime in Bagdad omver te werpen en allemaal hopen op het verkrijgen van de steun van met name de Verenigde Staten, wetend dat een aantal van hen na de omverwerping van het regime van Saddam Hussein mogelijk een rol kan gaan vervullen.

In deze notitie wordt een beeld geschetst van de belangrijkste ontwikkelingen in de afgelopen maanden. Tevens wordt ingegaan op de veiligheidspolitieke aspecten van de aanwezigheid en activiteiten van de Iraakse oppositie, in het bijzonder in Nederland.

2. De verminderde invloed van het INC

Vaak wordt gesproken over *de* Iraakse oppositie, maar van een eensgezinde en daadkrachtige Iraakse oppositie is geen sprake. De Iraakse oppositie bestaat uit een veelheid aan organisaties, netwerken en partijen die als machtsfactor in Irak nauwelijks van enige betekenis zijn. Er is veel onderling wantrouwen, mede als gevolg van het feit dat veel oppositionele groepen geïnfilteerd zijn door de Iraakse inlichtingendienst *Mukhabarat*. Geregeld leiden onderlinge ruzies tot nieuwe

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
8 augustus 2002

Ons kenmerk
1874762/01

Blad

afsplitsingen en beschuldigingen over contacten met het regime in Bagdad gaan over en weer. De 'leidinggevende' figuren binnen deze organisaties zijn niet zelden uit op status of geld, zijn eerder opportunistisch dan ideologisch bevoegen en ontberen vaak een achterban in Irak.

Tot voor kort gold het *Iraaks Nationaal Congres (INC)* als de belangrijkste Iraakse oppositiebeweging. Het in 1992 opgerichte INC is een koepelorganisatie van een aantal Iraakse oppositiegroeperingen en staat onder leiding van de in Londen woonachtige Shi'iet Ahmed Al Chalabi. Het INC wordt sinds 1998 door de Amerikaanse autoriteiten financieel ondersteund. Op basis van de *Iraq Liberation Act* kreeg het INC 97 miljoen Amerikaanse dollar aan steun toegezegd.

3. De Iraakse Militaire Alliantie

Nadat eerdere pogingen om een aantal oppositiegroeperingen bijeen te brengen waren mislukt, vond van 12 tot en met 14 juli 2002 in Londen toch een op het eerste gezicht geslaagde bijeenkomst van oppositiegroeperingen plaats. Tijdens deze bijeenkomst, die werd bijgewoond door ongeveer zeventig oud-militairen en leden van de Iraakse oppositie, werd besloten tot de oprichting van een militaire raad: de *Iraqi Military Alliance (IMA)*, die zichzelf ten doel stelt om Saddam Hussein ten val te brengen.

De deelnemers kozen de in Londen woonachtige oud-marineofficier majoor-generaal Tawfiq Al Yassiri tot voorzitter van de IMA. Aan het eind van de bijeenkomst trad generaal-majoor Najib Al Salhi op als woordvoerder van de IMA. Hij riep de Verenigde Staten op om Saddam Hussein ten val te brengen, zonder

**Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst**

Datum
8 augustus 2002

Ons kenmerk
1874762/01

Blad

het land te verwoesten. Al Salhi, voormalig lid van de Speciale Republikeinse Garde en in 1995 overgelopen, voorspelde dat noch het leger noch de Speciale Republikeinse Garde Saddam zullen verdedigen.

Volgens de berichtgeving in de media was de organisatie van de bijeenkomst in handen van een verbond dat contacten regelt tussen overlopers enerzijds en mensen die nog steeds in Irak zijn anderzijds.

Opvallend was verder de aanwezigheid van de oom van de Jordaanse koning Abdullah II, prins Hassan. Zijn aanwezigheid heeft voeding gegeven aan speculaties over een mogelijke rol van Hassan in een nieuw Iraaks regime. In dat kader is het relevant te weten dat prins Hassan tweede in lijn is in de opvolging van de voormalige Iraakse koning Faisal.

In de pers wordt de *Iraakse Nationale Coalitie (Al Ittilaf Al Watani Al Iraq)* genoemd als deelnemer aan de IMA.

Datum
8 augustus 2002

Ons kenmerk
1874762/01

Blad

6. Overige oppositiepartijen

- *Iraakse Communistische Partij*

De Iraakse Communistische Partij (ICP) is meer een netwerk van veelal hoger opgeleide Irakezen. Deze organisatie kent een "cellenstructuur", d.w.z. ieder lid kent maar één persoon boven hem in de organisatie en één of twee onder hem.

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
8 augustus 2002

Ons kenmerk
1874762/01

Blad

- *Iraakse Nationale Assemblée*

De Iraakse Nationale Assemblée (*Al Tajammu'a Al Watani Al Iraqī*), onder leiding van de in Saudi-Arabië woonachtige dr. Hassan Al Joubouri, maakte tot 1994 deel uit van het INC en is in 1996 uiteen gevallen. Net als *Al Wifaq* wordt deze groepering aangeduid met de afkorting INA.

- *National Officers Movement of Iraq*

Volgens nog niet bevestigde berichten bestaat de oppositiegroepering National Officers Movement of Iraq (NOMI) niet meer. NOMI (*Harakat Al-Dhobbat Al-Qawmiyin Fil Irak*) zou in 1993 in Syrië zijn opgericht, maar na de slag bij Arbil en Soulaïmánya in 1996 feitelijk zijn opgehouden te bestaan. Een aantal leden van NOMI zou zich hebben aangesloten bij de eveneens in Syrië gevestigde Iraakse Nationale Partij van Mish'aan Al Joubouri, een ander deel zou tevergeefs hebben geprobeerd de draad weer op te pakken.

- *Beweging van Officieren voor de Bevrijding van Irak*

Op 8 april heeft de Engelse krant *The Guardian* een artikel gepubliceerd waarin drie gevluchte Iraakse militairen verhalen over de smokkel van wapens naar Irak, aanwijzingen dat Saddam Hussein werkt aan de ontwikkeling van chemische en biologische wapens, zuiveringen binnen het Iraakse leger en het bestaan van massagraven in Irak. De drie desserteurs zeggen te spreken namens wat in de krant wordt genoemd de "Iraakse Officierenbeweging". Het ANP en Nederlandse

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
8 augustus 2002

Ons kenmerk
1874762/01

Blad

kranten hebben op basis van het bericht in *The Guardian* eigen artikelen gepubliceerd. Het artikel maakt duidelijk dat de genoemde beweging actief probeert om zoveel mogelijk aandacht te trekken.

- *Assemblée van Vrije Officieren*

Ook de *Assemblée van Vrije Officieren (Tajammu'a Al-Dhobbat Al-Ahrar)* bestaat uit een aantal voormalige Iraakse militairen. De groepering, waarvan de leiding zich in London bevindt, heeft een sterk ondergronds karakter. Hoewel de AIVD tot nu toe over weinig concrete informatie beschikt, is dit mogelijk toch een groepering om rekening mee te houden. De "Assemblée" beweert in contact te staan met een aantal sleutelfiguren in het Iraakse leger en heeft verklaard dat indien de Verenigde Staten harde garanties geven dat zij de groepering zullen steunen, zij in staat zijn het regime van Saddam Hussein van binnenuit omver te werpen. De groepering verzet zich tegen activiteiten van de hiervoor genoemde groeperingen, omdat deze zich publiekelijk presenteren, terwijl een staatsgreep in Irak in alle stilte van binnenuit zou moeten plaats vinden. Bovendien zouden groeperingen als die van Al Chalabi, Allawi en Al Khazraji bestaan uit een elite die geen steun ondervindt van de Iraakse bevolking (de zgn. "elite van de hotelsuites").

7. Shi'itische / Islamitische oppositie

Hoewel de macht in Irak in handen is van een aantal Sunnitische clans, bestaat de meerderheid van de Iraakse bevolking (ongeveer 60%) uit Shi'ieten.

- *SCIRI*

Tot nu toe was de belangrijkste oppositiepartij in het Shi'itische zuiden van Irak de *Supreme Council for the Islamic Revolution in Iraq (Al Majlis Al Alail Thawra Al Islamiya Fil Iraq)*. SCIRI, opgericht in 1982, staat onder leiding van Bakr Al Hakim en is in feite een coalitie van diverse Shi'itische facties.

- *Unie van Iraaks-Islamitische Krachten*

Volgens mediaberichten in de Golfregio heeft recentelijk de oprichting plaats gevonden van een nieuwe Iraakse oppositiebeweging, genaamd Union of the Iraqi Islamic Forces (UIIF).

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst

Datum
8 augustus 2002

Ons kenmerk
1874762/01

Blad

11. De dreiging van geweld

Hoewel het niet waarschijnlijk wordt geacht, kan in het geval dat het komt tot een militaire interventie in Irak, niet worden uitgesloten dat het regime in Bagdad gebruik zal maken van buiten haar landsgrenzen toegepast geweld of staatsterrorisme.

• Geruchten over *Al Qa'ida*

Sinds de aanslagen op 11 september 2001 doen geruchten de ronde over banden tussen het Iraakse regime en het *Al Qa'ida*-netwerk van Osama Bin Laden. De Britse televisiezender BBC meldde in maart 2002 dat CIA-directeur George Tenet tijdens een bijeenkomst van de *Armed Services Committee* van de Amerikaanse Senaat had bevestigd dat er banden bestaan tussen het Iraakse regime en *Al Qa'ida*. Hij had deze bewering echter niet met concrete bewijzen ondersteund.

In een recent artikel in een aantal Amerikaanse kranten wordt beweerd dat de Iraakse inlichtingendienst *Mukhabarat* al jaren contacten onderhoudt met *Al Qa'ida*. In het artikel, dat gebaseerd is op verklaringen van leden van *Ansar Al Islam* die door de *Patriotische Unie van Koerdistan (PUK)* gevangen zijn genomen, wordt beweerd dat leden van *Ansar Al Islam*, een Koerdisch-islamitische groepering in noord-Irak, getraind zijn in trainingskampen van *Al Qa'ida*. *Ansar Al Islam* zou een gezamenlijke operatie zijn van *Mukhabarat* en *Al Qa'ida*.

**Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst**

Datum
8 augustus 2002

Ons kenmerk
1874762/01

Blad

In maart 2002 verklaarde de overgelopen *Mukhabarat*-officier Abu Zeinab Al Qurairy in een interview dat de *Mukhabarat* beschikt over een speciale eenheid die luistert naar de naam *Al Qare'e* (de aanvallers) en die speciaal getraind is om in westerse landen aanslagen te plegen. Volgens Al Qurairy zou een aantal leden van deze eenheid in januari 2002 naar west-Europa zijn gereisd.

Algemene Inlichtingen-
en Veiligheidsdienst